

G. M. K. I.

127

ILOSVAI PÉTER
AZ SZ. PAL APOSTOLNAC
ELETIRŐL VALÓ HISTORIA
1577.

24L

R. M. R. I.

127.

(Hid'nyx.: A₂₋₃ lev. to ax E, lev.-tol vegig.)

AZ NAGY SZENT
PAL APOSTOLNAC ELETIRŐL
es haláláról való szép Historia az Szent irásból
versekbe szerzetett:

ILOSVAI PETER DEAC
által.

BMK. I. 127.

DEBRECENBEN
Nyomtatott Komlos Andrasné házában,
1777 évtendőben.

In Coll. Magyaritka Nyomtat. Gyűjtem.

ba, hogy kiben az nepec lennec meg aldasba.

Veue Barrabast velle az tarsasagba, vele el indula Antiochiaba, az Christus Iesusrol vala tanitasban, anyasent eg hazat gydit vala poganokba.

Czuda az litennec mindenkor tanacza, ninczen senki földön ki azt meg foghassa, Daniel propheta mikeppen meg monda, o törüeny aldozattianac lenne romlása.

Ottan o törüennec lön romladozasa, hog Christus fel mene magas menyorsagba, menyei attianac hog uie iob-iara, ott nyere kegyelmet bünönc boczanattiara.

Meg hala Tiberius Czaesar azomba, hat estendö vala Szent Pal fordulasa, Caius Caligula lön Czaesaragaba, csak neg estendeig czaesarkodec meg hala.

Munkaia faratsaga bent Palnac vala, az estendöben Siliciaba ment vala, Cyprusban Sergius keresztien löt vala, Euangeliomot Szent Mathe irta vala.

Ezec vtan tiz estendö el mult vala, bent Pal fordulasa mikor meg löt vala, Claudius Czaesar hog vralkodie vala, Czaesaraganac meg eg estendöie vala.

Nó hog Lystra varasba be mentec vala, Licaonianac ez varasa vala, ott az vy tudomant nem szeretic vala, Barrabassal bent Palt ott meg kszueztec vala.

Derbenbema lodnap onnet indulanac, csak samo: napiglan ott predicalanac, Antiochiaba onnet le ballanac, batoritac biusket az tanituanyoknac.

Az Lystra varasban hogy mulatnac vala, egy beteges ember az varasban vala, bületesetül fogua ki santa vala

vala, oltoban laban meg toha nem iart vala.

Tuttara löt vala az begeny Santanac, halla ielen vog-
tat ember az Szent Palnac, kere lenne oka meg gyogu-
lasanac, meg tekintehitit Pal az begeny Santanac.

Ottan nagy felboual kialta s-ezt monda, kelly fel ha-
marfagual es ally labaidra, begeny Santa ember fel kele
azomba, meg gyogula neki azonnal santafaga.

Mihelt az nep halla czudaiait itele, Szent Palt Barra-
balsal Istennec itele, menyorsagbol iöt embereknec itele,
Iupiter Istennec ottan Szent Palt neuze.

Nem fok nap muluan onnet indulanac, Lidiat es Pam-
philiat mind el iarac, Perga varasaban Christust predi-
callyac, czudakat teuenec lokat munkalkodanac.

Innet le iduenec Nagy Arabiaba, nem fok mulua on-
nat Antiochiaba, Pal ott meg befelle mint Isten latas-
ban, ötet kü küldötte poganoknac köztben.

Barrabalsal onnet az Hierusalemben, elindula Pal Ti-
tus-is vala vele, az Apostoloknac ott vala gyülese, az
inya sent eg haz neki igen örüle.

Vegezec ezt egyyüt ismeg tene visza, Szent Pal es
Barrabas Antiochiaba, ne legyen fogvatkozás az tani-
asba, fok hamis propheta volna Antiochiaba.

Söt itt az időben Herodes Agrippa, az tanituan yokra-
eaioc ramada, Szent Iacabot-is meg öle haraggyaban,
zent Peter Apostolt vete tömlöcz foglágba.

Czak nem fok nap el muluan Philipis varasba, az Ti-
motheussal sent Pal ala balla, rövide den boloc mint iara
varas-

varasban, ott örola leszen elsö resz irasomban.

Hatalmas nag varas Macedoniaban, az Philipis varas
Antiochiaban, holot sent Pal mikor volna mulatasban,
eg Szombarnac napian varas küüül iarasban.

Regel mikor iarna eg follyo viz mellet, eleiben idue
eg alsoni állat, Lidda vala neue tudgya barsony süest,
akaria fel venni Paltul az kereztseget.

Istennec Szent Leike alsoni feiet lara, az Iesus Chri-
stusnac ö magat aianla, hazához a ket tanituant el be hi-
ua, mind haza nepeuel meg tene akara.

Szent Pal Timotheus hog vala vtaban, eg leanzo ki-
ben Pithon ördög vala, ki nag somma penzert iduendöt
mond vala, varasbeli nepnec nag hasznara ez vala.

Tudgyatoc mindnyaian ördögös azt mondgya, Pal
az mindenható Istennec bolgaia, ki az iduesseget ingyen
predicalya, minden ember iduözül ki hiszen a Christusba.

Illyen keppen fok napig kialtot vala, Pal az fok kial-
tast olyha bannya vala, azert az leanyhoz arczul fordult
vala, az gonoz leleknec ö imigyen bol vala.

Az Iesus neueben neked paranczoloc, meny kü az le-
anbol vndoklagos lelec, ez bebedet hog meg halla az rút
ördög, belöle kü mene az oraban az ördög.

No azt hog meg hallac varasbeli nepec, hog az leant
el hatra az gonoz lelec, sent Palra azontol meg haragua-
nac, ötet ott meg fogac tanacz harba fel viuéc.

Istennec bolgait igen meg vadolac, nag maroc vesz-
kel öket meg czapdolsac, az tömlöcz tartonac erössen meg
B paran-

paranczolat, ſorgalmatoſſaggal ſríznie meg hagyac.

Semminec az tőmlőcz tarto ezt nem vele, azért ſker az belső tőmlőczbe vete, az labokat kaladaban be ſegeze, nagy ſorgalmatoſſan ciel nappal ſrize.

Immar az tőmlőczben ſent Pal benne vala, eſelikort imatkozni felkőlt vala, az hara' mas Iſtenec halat ad vala, kit az tőmlőcz tartóc igen halgatnac vala.

Rettenetes főid indula törtent vala, az tőmlőcznec fondomentoma reng vala, az tőmlőcz aytai mind meg niltac vala, a foglyokrol lanczoc mind le hullottac vala.

Az fő tőmlőcz tarto meg aluzic vala, a zérgeſre alom bol fel ſerkent vala, az aytokat hogy mind nitua latta vala, mondharatlan igen meg iedet vala.

Fegyueret kő ranta gondolkodic vala, azért magaban űtni akaria vala, hogy foglyoc el ſalattac azt veli vala, azért meg ſlnie magat akaria vala.

Tőmlőczből ſent Pal fel ſoual kialt vala, az tőmlőcz tartonac im ezt mondgya vala, ne veſtene magat neki iuſt vala, mindnyaian it vagyunc neki kialtia vala.

Halla az kialtaſt ottan meg vidula, es az tőmlőcz tar to ottan gyertiat gyuita, tőmlőczbe be mene arczulle bo rula, ſent Palt es az Silatbe viue hazaba.

Meg izene mind ez dolgot az tanacznac, dolgat tőmlőcz tarto az meg fogot Painac, hagyac az fő nepec el bo czataſſanac, mig hiruel lenne ez dolog az kőz nepnec.

Ez dolog ſent Painac hog lőn tudalara, azt izene viſa az egez tanacznac, Romiac vagunc bűntelen fogſagra, reſőkel verettőc uiterőc be fogſagra.

Azert

Azert mi el nem megýűnc ſertelen inner, iſienec ő magoc vegyenec kő inner, az tanacz hogy meg halla ez izenetket, raita iedenec hogy meg hallac ezeket.

Eőket az tőmlőczből kő boczatac vala, onnat Lidia ba be mentenec vala, ott valo hiueket latogattiac vala, vigafſtalo iget nekicc predical vala.

Talam meg vnyyatoc ha moſt többet mondac, az el ſő reſenec ottan veget adoc, ſent Palt Lidiaban addig lan mi hadgyuc, az maſic reſeben mig onnet kő indittiuc.

Finis primæ partis.

Maſod reſze az Szent Pal

enenec.

IMMAR maſod reſet ſent Pal eletinec, eleti ben törtent ſok ſerenzeienec, ha meg halgat natoc meg mondom tő nekicc, icles dolog le ſen csak hogy legyen keduetec.

Lidiaban akkor ſent Palt hattuc vala, elſő reſ enek nec hog vege lőt vala, tizenketeſtendő meg tereſe va la, Claudius Czaſarnac Czaſarſagaban vala.

Onnet ő el mene az Ampopolisba, es Ampoliaba Te ſſaloniaba, rea tamadanac ſokan az varasba, nem nyug hatec onnan ő iſue Athenasba.

Sőt or vala akkor Timotheus ſent Pallal, mikor Athe nasba ment vala Sillaul, ott eggyedűl meg marada ba

öröfaggal, Timotheust I thessaloniaba küldé Sillaual.

4. Vala mulatfaga ott io falkaiglan, nem hiuolkodasban de leuel irasban, két leuelet ira I thessaliaban, Athenasban irta onnet küldé varasban.

Areopagita Dienes terese, itt ez esztendőben lön keresztiensege, es abszony ennec Damaris az neue, Athenasban sent Paltul lön meg terese.

No esztendő muluan onnat kü indula, Corinthus varasba onnet ala balla, az Aquilat felesgegestül ott talala, ki Olaz orfagbol csak minapi idue ala.

Vala sent Pal sok nap ott az Aquilaual, vele karpirot sð vala gyorfasaggal, közsleg tanitas vala nag gongyauual, mert egy mesterseget tud vala Aquilaual.

Sok napoc el muluan Corinthu ba mene, onnet Siriaba tengeren cueze, Aquila felesgegestül vala vele, nem sok idö muluan Ephesusba el ére.

Söt tizenket ferfiakat ott talala, az tanitmanyoc közül kiket kerdez vala, az sent Lelec lsten hog ha velec volna, es vrnac neueben meg keresztelkettec volna.

Ezek felelenec sent Palnac mondanac, hog sk az sent Lelec lsten nem halottac, de sk Kereztelö sent Ianost halgatac, az keresztienseget ö töle meg tanultac.

Rendel el samlala Ianos keresztienseget, kemeny penitentianac hirdeteset, az vtan valo Christusnac iegyzeret, az ferfiac hog meg halac ez bezedeket:

Itt mindnyaian meg keresztelkettec vala, az Iesus neue sl vallast resnec vala, sent Pal ö kezeit rajoc tötte vala, az sent Lelec lsten rajoc ballot vala. Czu-

Czuda kulömb kulömb nyeluen polnac vala, az Iesus neueben öruendeznec vala, az Sinagogaba Szent Pal bement vala, harom egez holnapig mind ott disputalt vala.

Egy kegyetlen ember nec Scholaiaban vala, Szent Pal mindenkoron disputalasban vala, ez nag hires egez Asiababan vala, Sidoc es poganoc valanac forgodasba.

Vele lsten vala czudat resen vala, sok kör beteget ö meg gyogit vala, öuet keskeniet ki kaphattia vala, ördög es betegség ellen oruolsag vala.

Sokan hog ezt lattac oly igen czudalkozac, nemellyec közülöc köuetni akarac, ördög üzö bö baiosoc meg proballyac, az ördög üzésben Iesus neuet kialttiac.

Papisciedelem Senas neuü vala, annac ö het fia ördög üzö vala, ördögös emberhez hog mentenec vala, az alnac ördög nec meg ott eggyic sol vala:

En tegedet alnoc ördög kenzeritlec, az Iesus neueben onnet kü üldözlec, felele ö neki teged nem ismerlec, de tudom az Iesust es ö töle retteget.

Törtenne azontol az ördögös fel ugrec, az környül alloknac ö haioc sagattatec, es nag rettenetessen öket sagattia, nag rut vndoc keppen öket Bellel hordozza.

Remulene ezen Ephesumbeliec, Sidoc poganoc es az környülbeliec, az Christus Iesushoz sokan meg tere nec, sok ördögi könyuet ott mind meg egetenec.

Vala ket esztendő ö mulatfaganac, Ephesumban valc nag sok czudaianac, egy leuelet kit irt Corinthus orfagnac, Ephesumban irta onnet külte azoknac.

6. Sok haborulagoc le ballottac vala, Epheluni varasban czendefultec vala, azért Pal innét el menni keşült vala, Macedoniaba mennie akar vala.

Ott az attiafiac latac şrulenec, Philipiis varasban ş nozzagyulenec, masodic leuele Corinthus orşagnac, Philipiisben irta onnat kulte azoknac.

Mulatfaga nem lön Macedoniaban, azért innét işue az Görög orşagban, három holnapot mulatta Corinthusban, faratsfaga vala Szent Palnac az varasban.

1. Nagyşep leuelet az idueşşeg dolgarol, şerze Corinthusban az iduezitş hirtşl, meg tanita mindent itt az idueşşegrşl, Romaba kit kşlde Pele neuş iambortul.

2. Işue Corinthusbol Macedoniaba, altal vton mene be az Siriaba, mert eşeben vala Sidoc czalardsfaga, minden eşlşl leş vertetec nekie vtaba.

3. Be iuta leg ottan Philipiis varasban, Macedonianac eles varasaban, az Husueti barant meg şerze varasban, mene ştşd napon Troas neuş varaban.

4. Varasban heted napig mulatott vala, Szent Lukacz Euangelista vele vala, Aristarchus Timotheus vele vala, eg Şzombatnapiaara mikor iutottac vala.

5. Sokat vetelkedec varas-beliackel, mert el akar vala menni onnet regel, egez eşelikorig vetelkedec eiel, vanizoralo hazban gyuitot gyertiat lampasba.

6. Pal ora ablakaneg işfiu şl vala, Titius ş neuş Palt halattia vala, işfiakat nehez alom el foglalta vala, nyakra şre az ablakbol le eşet vala.

Işfiu

Işfiu hogy le eşec ottan meg holt vala, ablac alol haluan şt fel vertec vala, az meg holt işfiuhoz Szent Pal le ballot vala, keşerşlşgeben ş rea borult vala.

Eştet meg şleluen im ezt mondgya vala, mind azoknac kie ez dolgot nezic vala, senki meg ne haborodgyec mondga vala, mert a meg holt işfiu lelke meg bēne volna.

Tamaşta fel işfiat Szent Pal halalabol, şokan czudalkoznac az meg lşt dologrol, az vtan virattig beşelle şokakrol, regel kş indula Troas neuş varasbol.

Az vtan egy nihan tartomant be iara, azon menetellel Cyrust be kerşle, az şanczos şigetben Nitertomba mene, az attiafiakban Ephesumbol oda hiua.

Tşn şep inteletet nekie valet monda, tşbzer ştet nem latnaiac mondgya vala, tşrden aluan eggyşit imatkozic vala, şok kşny hulataşsal ştet keşergic vala.

El hagyuan azokat haiokba şlenec, Corus es Porus şigetbe el crenec, Tyrus varasaban het napig leuenec, Ptolomeus varasban egy napot keşenec.

7. Masod nap Cefareaba şk iutanac, Phileş Euangelistanal meg şallanac, annac neg leannya prophetac valanac, Işten şeşelmeben io erkşlcşuc valanac.

Pelda lehet ez is attiaknac anyaknac, magzattiokra şorgalmatolşon gondollyanac, piaczon nyargalaş higy meg ne şokianac, de şk az Iştennec şeşelmeben iarianac.

Rea gondgya vala Szent Pal Apostolnac, Hieruşalembe fel menni akaranac, mikor meg Cefareaban mulatnac, Agabus propheta hozza işue Szent Palnac.

Ottfel

8. Ott fel veue Agabus propheta az Szent Palt, kezeit
eslabait kötöze maganac, az Szent Lelec híjsem azt mon-
dotta Palnac, iglén foglaga Hierufalemben Palnac.

Olly erőssen Szent Palt tanituanyc keręc, ne men-
nyen Hierufalemben arra intęc, mert az Sidoc mia fogla-
ga törtennec, kerésekre Szent Pal igyenfelel őnekic.

Oly nag örömel vagyon nekem vigasagom, hog Hie-
rufalemben legenen halalom, a Chrús Iesusert legén kén
valasom, mert az lesén híjsem az en nag bodogsagom.

Hierufalemben az Pünköszt napiara iuta, es ő magarada
ottan tífutafra, hog meg búnyec Sidoc rohanafa, Moy-
ses törvénye berint be mene az templomba.

Igen keueset hasznala tífutafaua, mert az Sidoc latic
templomban azonal, rea ramadanac ragadac azonal, az
templomaitaian kú hurczolac azonal.

Templomnac airtaiat ottan be segezec, aitoelst ottan
igen meg pirczkelec, fő hadnagnac Lisiasnac hire teucc,
hamar az fő hadnag ottan oda érkezec.

El veue az hadnag Szent Palt ő kezekből, nemlén sok
közönet ott az vendegsegből, mert nagy két vaslanczal
kötöze azontol, róle meg kerdezec vadolac búneiből.

Nag sokasag őtet ki kéri vala, nag fel főual vtanna
kialtnac vala, vond fel őtet öld meg azt kialttiac vala,
fogua az taborba őtet be vittec vala.

Tén ő könyörgest az hadnag mondgya vala, neki az
köfseghhez valo két szaua volna, artatlanlagarol keues fő-
ual főlna, Claudius Lisias azt meg engette vala.

Inte

Inte két kezeuel hog minden halgatna, eg magas gradi-
czon felül all vala, Szent Pal meg beszélle mintiart ő vta-
ba, mint az Isten főla hog mene Damascusba. 9

Beszedenec mikoron veget tót volna, az dihs nep az-
zal nem sokat gondola, melto az eretnec nag főrnyű ha-
lakra, kötözie az hadnag viteti az taborra.

Vala mind az dolog io Hierufalemben, kemény osto-
rockal meg verec a taborban, hadnag meg kenzani hagyta
azon közben, hog meg tudhatnaia vetket az Sidoc ellen.

Sőt erős kötellet meg foitottac vala, Szazados vitez-
nec Palezt mondgya vala, ostorozni Romait nem szabad
volna, kiultkeppen mikor búne neki nem volna.

Ezt hala Szazados Hadnagnac meg monda, hog Szent
Pal Romai ember azt meg ira, ez beszélte erte Hadnag
oda iuta, meg kerdeze róle ha Romai polgar fi volna.

Tagadast ő abban semmit nem tót vala, monda hog
Romaban ő főletetett volna, az kénzo hoheroc meg hal-
lottac vala, az czig köteleit ott meg boczatat vala.

De masod nap az fő papokat be hiua, Phariseusokat
Saduceusokat hiua, Szent Palt azoc köze Hadnag alatar-
ta, az gyülekezetben Pal imigyen fől vala.

Erczetec beszédem feienkent férfiac, az en eletemet
nam tú iol tudgyatoc, igaz lelki ismeretemet iollattia-
tóc, artatlan elerem azt sem tagadhattiatoc.

Vala eg fő papnac Ananias neue, az környül aloknac
fő pap ottan inte, hog az karomlasert őtet arczul verne,
Szent Pal hog azt lara ottan főlnia kezde.

C

Meg

10. Meg ver Isten teg ed feieredet kű fal, hog engem meg
űrtel ide azert istsel, minden tőrueny felet vg veretec
arczul, az igaz mondasert engem meg bűntettetel.

Tőnec ott hasonlast ottan elozlanac, Phariscusoc Sa-
duceusoc valanac, az fel tamadafrul nem eg arant ertnec,
azert oka ez lőn hog meg nem alkhatanac.

Innet az fű Hadnag Szent Palt fel vitete, az vitezec al-
tal az taborba küldé, masod eyel az nep előtte meg alla,
illyen szózat halla Pal ott az wr-istentől.

Mint Hierusalembe rolam vallast tettel, azonkeppen
neked Romaban menned kel, de alhatatos leg el ne felet-
kezel, Czašar előt rolam vallast teg erőshittel.

Az időben Sidoc kőzűl tamadanac, neguen ferfiac az
vtakra allanac, ő kőstőc olly igen nag hűtet mondanac,
Palt mig meg nem őlnec sem ennenec sem innanac.

Nem telec sok keduec ő akarattioknac, mert az dolog
esec eg ifu fűlebe, ifu el be mēne Hadnaghoz taborba,
Hadnagnac meg monda mit ert Szent Pal dolgaba.

Tuttara lőt vala ott az Lisiasnac, Szent Pálnac az Si-
doc hog lelt vetettenec, azert paranczola két fű Hadna-
gyanac, hogy fel lefűlnenec mert vtra kelly menni.

Igen hamar hetuen louagot kešite, két šaz gyalog ne-
pet az melle kešite, azoc melle két šaz dardasokat ferze,
es vezettec louat azoc melle kešite.

Batorfaggal ottan Szent Palt tūlőc küldé, az fű tiš-
tartoknac Celareaban küldé, mert hog el ragadnac Szent
Palt azon felte, tūlőc eg leuelet az tištartonac küldé.

Vala

Vala tištartonac Felix az ő neue, kőšőn az Liliac an-
nac az leuelbe, az felet ő magat aianlya mindenben, az
vtan ezeket iria neki leuelbe.

Sidoc az ferfiat hog meg fogtac vala, ok nelkűl ő iam-
bort ők meg őlic vala, ha tőlők erduel el nem vešem
vala, es onnet taborba en el nem küldem vala.

Sőt hog Roma-beli volna azt meg ertem, azert az ta-
naczot erte en be gyűitem, ő kőstőc embert kőzikbe vi-
tetem, mint vetkezet vala tőlőc en azt meg ertem.

Vadolac az iambort Sidoc az tanaczban, de nem vala
bűne az sok vadolasban, halakra meltonac nem velem ma-
gamban, azert tūlec el vitetem en az taborban.

Azert en az foglyot kütem kegyelmednec, šabad leg
hog ha meg kegyelmez feienec, Sidoc irigysegből rea ta-
madanac, kőztőc okot hozza halakra nem lelenec.

Czak ez kis summaia Czašar leuelenec, az kősetec
kit meg adanac Felixnec, Szent Palt az leuellet mutatta
Felixnec, akarattiat erte leuelből az Hadnagnac.

Oluasa leuelet Szent Palt kerdi vala, miczoda varas-
bol valo ember volna, meg erte hog Sciliciabeli valo vo-
na, azert meg halgatta šauat azt mondgya vala.

Meg hadgya feiedelem šolgainac, Szent Palt Herode-
pituaraban tartanac, mig az fel perefec ala érkeznenec
kie Hierusalemből Szent Pal ellen istsuenec.

Mennic Ananias az fű pap ezt halla, őt őd napra Hie-
rusalemből el iuta, az bőlcz prókatornac neue Tertal-
vala, sokat Szent Pal ellen ott az prókator šola.

C 2

Ez

12. Ezen kerünc mi mint kegyelmes wrunkat, kegyelmef-
len halgald meg könyörgésünket, bekelességgel elrűnc mi
ultra birz minket, semmi kár nem erte Sidokat begenyeket.

Nem banthattom sok befeddél Nagysagodat, rőuide-
len ielentem keuanfagomat, azert meg halgalsad az mi
panaszunkat, im ez fogoly ellen valo panasziatunkat.

Dögleteles ember az Pál iol meg crezed, sok haboru-
agnac okanac itellyed, eretnec tudományunac bator ve-
yed, ez ege z vilagon gonoz embernec higyed.

Azert ötret mikor mi meg fogtuc vala, törüenyserint
tet meg bűntertiuc vala, az Lisiás Hadnág ha beket hag-
yala, mi kezünkbsi ötret el nem ragadgya vala.

Tegyen te Nagysagod iteletet erről, mert igazat fo-
unc neked ez emberről, az fű pap Sidockal kialta azon-
ol, mind igazac azoc kit hallaz az emberről.

Vegyerec esztekbe prokatoroc inner, kic az hamis pert
is forgattiatoc, penzert, es az igazsagnac tū nem hattoc
teket, kinec ninczen sok penze az el nem vishi vele.

Oh ha gondolnatoc az pokolnac tűzet, à gehenna tűz-
lec ő nagy sebeseget, nylyan el hadnatoc az sok hamis
lerlést, hamisat nem iamboritnatoc penzert.

Befédet hog meg halla Szent Pál az peresnec, meg fe-
kle ő-is elötte Felixnec, mikor vege lehen az eg felelet-
fec, ackor lehen vege az masodic reszenec.

Ioltudom azt mondgya Szent Pál az Felixnec, itelő bi-
kia voltal az nemzetnec, azert rendit meg hald en felele-
umnec, igaz iteletet tegy wram mindeneknec.

Sőt

Sőt azt hallotta Nagysagod es ertette, tizenkettőd na-
pia hog en iöttem ide, imatlagert iöttem fel Hierusalem-
be, nem gonoz bādekba mentem be közirekbe.

Oka en nem voltam az eretneksegnec, kit az en pere-
sim feiemhez felelnec, sőt hiuen szolgaltam az en Istenem-
nec, mir t propkerac irtac hittem en mindeneknec.

Fel Hierusalembe mikor mentem vala, hogy en ott
magamat adnam tisztafra, nem volt nekem gondom az
disputalafra, es nem attam okot soha botrankozasra.

Fel tamadas felől igazat iteltem, Saduceusokat azert
en meggyőstem, Asiaban valo Sidoc bizonlagim, kik-
nec vallalokra igazsagom tamaštom.

Illyen nag vetkekert igen karhóštatnac, engem meg
őlnie mindnyaian akarnac, Isten meg kőšőnnye iambor
Lisiásnac, ki engem meg mentet nem adattam halalnac.

Tőn veget Szent Pál ott az ő šolasanac, Felix meg
hala befédet à két felnec, de az törüent kű nem monda ő
czeknec, hallaztast tőn ala iötteig Lisiásnac.

Az Claudius Czašar mikor meg holt vala, tizen-eg
esztendőt vralkodot vala, az Felix ő neki tisz tartoia va-
la, Szent Pál ennec két estendeig foglya vala.

Az sok zaigas mia meg sikertült vala, azert beket ha-
gyoc az harmad reszenec, ninczen helye malomban az
hegedűnec, nem kelly kettős misle tudgyaroc az siketnec.

Finis Secundæ partis.

C 2

Harmad

14. Harmad rész az Szent Pál

énekénec.

HARMAD es vtolsó rész az eneknec, imar el mondanam iozan embereknek, es ha helye volna nálunc az eneknec, sok nyomorúságat mondom Pálnak segennec.

Az Claudius Császár mikor meg holt vala, feiedelem vtanna Nero Császár vala, huszon-nég esztendő Pál terefe vala, Césareaban meg Felix tíf tarto vala.

Csak két esztendeig Szent Pál foglya vala, s törünyet Felix hogy halgattia vala, az tíf tarto egy nap hozzá ment vala, mind feleségestül hog Páltul s tanulna.

Tón predicator Szent Pál Felix elöt, három tanuságra östa s beszédet, első tanuságot az egy igaz hitről, az tíf ta eletről mutatta az s áuat.

Eliduendő rettenetes iteletről, harmad tanuságot ada iteletről, itel s bironac nagy kemeny segeről, ki mindent meg büntet el rökolt bűneiről.

No hog halla Felix igen meg remüle, itelet napiatol igen meg iede, akkor az Szent Pállal többet nem beszélle, de sokszor az vtan s embe lön es beszélle.

Vala Nero Császár imar Romaságban, tíf tartokat kül de s a Sidoságban, meg Felix ott vala az tíf tartoságban, helete Partius Festus lön Sidoságban.

Szegeny Szent Pál vala még is a fogaságban, hog Festus be sála a tíf tartoságban, harmad nap múlva mene be Hierusalembe, hog az s nepeckel ismerkedne varasban.

Varas.

Varasbeliec aiandekockal tíf tellec, papoc iras-tudoc s hozzá gülenec, Szent Pál kezbe adgya azon könyörög-nec, kedues dolgot renne cuel segeny köf segnec. 15.

No felele neki Festus mondgya vala, hog eg fogoly ott Hierusalembe volna, azért hog ha kinec azal dolga volna, az fogoly emberrel eleg törüent allatna.

Diczi retes dolga itt az tíf tartonac, hogy veztet nem akaria artatlannac, es nem hizelkedie az alnoc papoknac, de igazat itel törüent tesen azoknac.

Oh melly diczi retes az illy feiedelem, kiben igaságra ninczen kefeielem, söt az artatlannac leszen segedelem, hamis perpatuarban leszen s nag figyelem.

Söt Hierusalembe nyolcz napig mulata, az vtan tíf tartó Festushoz mene haza, az s s papokban vele sok indula, hog Césariaban Szent Pál ellen s ollana.

Az tíf tarto masnap s ekiben be üle, Szent Pál hiuata oda az törüenybe, az s papoc vele ott s ollanac s embe, sok hamiságokat s ollanac ott ellene.

Monda Pál s neki mit vetettem ellenetec, Isten templomaban nem volt a veletec, nem s ol tam ellene Moyses törüenyenec, meltosaga ellen nem vetettem Csásarnac.

Pál feleletire Tíf tarto ezt kerde, ha akarna fel menni Hierusalembe, holot ez dologról s törüeny lenne, mert Sidoc feienkint azt kiüannac s töle.

Ezt felele Szent Pál te vag bizonasagom, Sido nem zerlegnec soha nem artottam, hog kezekbe adnal nincz hatalmad raitam, az hatalmas Csásarra en törüenyemet ve

s em

Veue

16. Veuē d' tōruenyet az Czaſar ſekire, mert à Sidoc dolga vala d' eſebe, ha fel menne egzer az Hieruſalembe, az alnoc ſidoktul d' halala ott lenne.

Lata az Tiſtarto az dolog mint volna, Szent Pal hog' tōruenyet vette az Czaſarra, azert egyebet nem mere tenni abba, az Hieruſa'embe Sidoc tereſenec viſſa.

Irnaç vala Chriſtus ſületeſe vtan, ez dolog hogy lōn ackor d'ruen nyolczban, Nero Czaſarnac maſod elſtendeieben, Szent Pal tereſenec huſon öt elſtendeieben.

De mikor eg' nihany napot mulattac vala, az Agrippa kiraly Hieruſalemből iuta, mind ſeleſegeſtül vendegſegbe iuta, Feſtus az Tiſtartohez kũ mene mulatnia.

Emlekezec eg' io kedueben Szent Palrol, Feſtus Agrippanac eg' ſegeny fogolyrol, mikeppen vadoltarneicc az Sidokrol, de halalos bűne nem volna vadolasbol.

Ennec egyeb bűne mondgya hog' nem volna, csak hog' az meg holt Ieſusrol tanitana, azt mondgya hogy annac igaz tudomanya, mondgya halotaibol fel tamador volna.

Sok vadolas vtan ötet kerdem vala, ha Hieruſalembe elmenni akarna, az vadolaſokrol ott tōruenye lenne, nem akara hanem peret veue Czaſarra.

Kiraly ſolla enigen akarram volna, az fogoly emberrel ſemben lettem volna, ſok dologrol vele beſellettem volna, Agrippa Kiralnac Feſtus imigyen ſola.

Regel te ſeleſged vele ſemben lehet, hol minden dologrol eleget beſelhet, mas napon tiſtartóc kũ hozatac ötet, eg' nag' palotaba vitete be csak ötet.

Iuta be Agrippa mind ſelelegeltül, Bernika alſonnal vadrac eg'eſſeguel, Hadnagyoc fũ nepec nag' ſok vitezeckel, az Tiſtarto Feſtus ſola illy beſedeckel. 17.

Beſedemet ſeienkent meg halgaſſatoc, az gyũlekezeten kie moſt itt allotoc, ez meg fogot embert ſeienkent lattiatoc, halakra valo bũnt ebben nem talalhatoc.

En tōlem ſeienkent azt keuanyac vala, Sidoc hogy ez embert en meg d'lōm vala, de en ötet vgyan el boczatom vala, ha Czaſarra tōruenyet d' nem veſi vala.

Rola te ſelleged mit ert mond meg nekem, o Agrippa kiraly tanaczot adgy nekem, kellye ennec dolgat a Czaſarra vennem? auag csak d' magat meltoſaganac kũlgem.

Erre az Agrippa ſemmit nem ſelele, de Szent Palra ottan beſedet terite, inte d' nekie valamit ſelelne, mert nagy batorſaggal ſabad ſolni elōtte.

Velem Szent Pal mondgya bodognac d' ſeiet, hog' Iſten moſt ide hozta ſelegedet, azert elōted meg ielentem igemer, czendeſſeggel halgaſd iteld meg en peremet.

Igen tudgyatoc es mindnyaian lattiatoc, az en elete met ſeienkent tudgyatoc, mind iſuſagomtol fogua hallottatoc, Pharifeus voltam azt-is mind iol tudgyatoc.

Tōkellertes voltam azigeretekben, mind elſo atianknac tōt ſdũetſegeben, azert azokat oltalmaztam erōſſen, kie ellene ſoltac meg bũnterrem erōſſen.

Az fel tamadaſnac remeſſege ſelől, ſok verſengeſem volt Pharifeuſockal, ez lōn eggyic oka hog' vadolaſockal, ellenem allanac nagy ſok hamisſagockal.

D

Mikor

18. Mikor az hiueket en igenkergetnem, Damascusba megyec nalam en leuelem, az kereztieneket hogy ott-is kergetnem, Isten magas menyből meg ielenec en nekem.

Czuda nagy mendérges vellamas ott vala, louam en alattam az földre le omia, en magam tarsaimal földre esem nyakra, fel tekintec hát nincz nekem szemem vilaga.

Onnan felül menyből bót hallottam vala, ó kegyetlen Ispan az wr mondgya vala, mit üldözd az en hiueimet föld vala, es hog Isten ellen rugodoznom nehez volna.

Ezt haluan olly igen czudalkozom vala, mert io vtban volnec en azt velem vala, de igyekezetem semmire io vala, akkor en meg tudtam hog csak bolondság volna.

Paranczoluan Isten nekem hatta vala, hog az ő hiueit ne kergessem monda, de ennec vtanna en lek tanituanya, embert iduezülni igazitec Christusra.

Istennec ő bauat nem velem seminec, engemet segent ottan el be vezetenec, három napig vilaga nem lón szememnek, etel ital addig nem kelle en testemnek.

Meg gyogita Isten szemem vakulasat, de belső szememnek ada olly vilagot, kiuel en el hagitam az sok gonozsagot, erőssen meg banam tölem lőt gonozsagot.

Vere meg az Isten de azért meg nem öle, az en búneimert csak az földhöz vere, azért vallaft tebec rola eletembe, hog ő az Messias azt hirdetem földre.

Sidoknac ez dolog nem kezdec teczeni, az meg felsült Christust en kezdem vallani, ezek en vtannam kezdenec leskedni, engemet nag sokszor meg akartanac ölni.

Isten

Isten velem leuen ez mai napigian, im elötted allóc az erős fogfagban, arról vallaft, tebec meg élec vilagban, irgalmasagabol iutoc be menyországban.

19. No hog ő befedet el vegezte vala, az Festus Tistar-to fel kialtia vala, bolond ez az Saule neki mondgya vala, az sok iras ötet mondgya meg czalta volna.

De erre Festusnac Szent Pal igyen föld, az mit en bebellec nem bolondság volna, igalság iozanság neki baua volna, Agrippa kiraly-is erősi bizonyág volna.

Ezen kerdi vala Szent Pal az Agrippat, ha hinneie ő az Prophetaknac bauat, Szent Pal monda tudom hiszed mind azokat, Agrippa felele Palnac monda illy földkat:

Senki semmi csak az mit ennekem földal, keresztienné tenni engem miuel akarz, monda Pal azt adgya Isten az mit keuanz, bator te-is illy leg csak ne legyen raitad lancz.

Vegezec befedeket egzers-mind fel kelenec, Agrippa felelegestül kü menenec, Festus es föld nepec onnan kü menenec, Agrippa es Festus ketten befelgetenec.

Az Czaßarra dolgat ha nem vette volna, szabad mezfoglyot el boczathatad volna, mert semi földben iaro dolga nem volna, de imar Czaßarnac kü deni melto volna.

Meg hallyatoc azért nagy nyomorufagat, földön emberektől sok haborufagat, imar meg bebellem tengeren iarasat, vgyan ottan törtent raita sok nyaualyaiat.

Egy pelda befedbenezt földkat mondani, ha ki földre berint nem tud imatkozni, annac az tengerre kellett cuezni, ott az Pater noster iol meg tudgya tanulni.

D 2

18. nec

20. Tönce ott végezest el kőszíteniec, hog az több foglyo-
kal Szent Pál el küldenec, Czaßarnac Romában tenger-
en küldenec, eg bázados vitézt Iulius fel kőszítec.

Annac & kezebe adac az foglyokat, haioban ülenec
inditac haiokat, Asia fele inditac vitorlyakat, masod nap
el ercc Sidoknac varasokat.

Vala Szent Lukacz Euangelista vele, masic Aristar-
chus fogoly tarla vele, az & fűksegekben szolgalnac min-
denbe, nag embersegeksen Iulius teszen vele.

De masod nap Sidonbol el indulanac, ellenkez & selec
mia Cyprusba iutanac, onnat tengerere az Scilicianac,
Lisitra varasaban hamar el küballanac.

Iulius bázados eg haiost keresse, ki Olaz orsagba acko-
ron eueze, az foglyokat abban be helyhesztette, az ten-
gerre velecc egyyüt & el erede.

Partrol indulanac Creta sziget fele, gonoz selec mia
haioc nehezűle, az gonoz berencze reaioc terűle, de nem
fok napiglan batorlagos menese.

Remülenec igen az haios mesterec, mert ellenec vad-
nac ellenkőz & selec, nem tudgyac melly helyen kelly ott
el térniec, mert az teli időc lalsan el közelgetnec.

Eőket meg-is Szent Pál vigasztallya vala, olly ha & is
ygyan meg ieder vala, az haios mesterec emberkednec
vala, külonb küömb selec ellen tartanac vala.

Fergetec fok selec esőc esnec vala, mas nap fok mar-
nakat haitortanac vala, harmad nap haio berlamit han-
gyac vala, fok ideig az napot sem lathattac vala.

Ezen-

Ezen közben könyörgesec leznec vala, bűirel imatlag-
gal Istent kerie vala, minden remensegec mar el czuszore
vala, aluan & közötőc Pál imigyen szol vala: 21.

Remenseg bennetec meg ne kissebedgyec, atiamfai
ferfiac arra kerlec, noha minden marhatokat el veztitec,
veszte itt nem lezen tudom csak egy lelek nec.

Rairam el eselikor lőn Isten nec keze, ki az & angyalat
eyel hozzam küld, angyal által niluan nekem meg ielen-
te, mi iőuendő volna bep rendel meg beselle.

Ezt monda ennekem hog semmit ne fellyec, Czaßar
előt nekem allanom kellett nec, az haioban valo lelkeckel
nem veznec, en ertetem hog meg kegyelmezet seiek nec

Ne fellyetec azért ferfiac semmitől, mit Isten ielenter
vg lezen kerseg nélkül, eg szigetbe kelly nekűnc iutnunc
ezenről, oda kelly kü mennűnc az haio töreseckel.

El mulec tizen-eg eyel vesődenec, nagy habnac mi-
atta fokat vesődenec, teczie mint hogy egy tartomanra
ernenec, mert az setetsegben mészze nem mehetnec.

Czuda nag setetseg ackor eyel vala, hogy meg virad-
hatna alig variac vala, az vas maczkakat fenekre hantac
vala, mert az vesődelmes helyektől felnec vala.

Ezen az haiosoc gondolkodnac vala, czonakon kü
menni & k akarnac vala, Szent Pál Iuliusnac ackoronigy
szolla, legyűnc vesőteggel nekiec mondgya vala.

Meg ertuen Iulius Szent Pálnac beseder, mindel vag-
daltata czonaknac kötelit, haios mestereknec tilttia kü
meneset, meg viraduan szolla Szent Pál illy besedeket:

D 3

Intlec

29 Intlec en titeket egyetec igyartoc, hog ki mia erdsod-
gyec tũ testetec, maid holnap napon mind kelly senued-
netec, bõirel imarlaggal lsten engeztellyetec.

lstenõl feienkent meg oltalmaztatoc, feiũkrõl eg hai
sal el nem esic nekũnc, ezt hallac feienkent etelt italt ve-
nec, haiokbol buzakat nag sokat kũ hanyanac.

Hogyioban nap világ kezdet vala lenni, egy partot
kezdenec azontol lathatni, vitorlyakat azert kezdenec
fel vetni, az felnec menteben nag sebessen kũ menni.

Eg kettõs tengerre hog iutottac vala, az haio erõssen
meg űtkõzõt vala, noha haio orra el nem tõrõt vala, de
hatulyat az viz mind el sagatta vala.

Ezen az vitezec meg iettec vala, mert veszedelmeket
ig-iol lattiac vala, az foglyokat meg õlnie akariac vala,
mert el saladastul õket õk feltic vala.

Mert az part õ tõlõc ott nem mese vala, melly fogoly
kũ vzna az el saladhatna, Szent Palt az Iulius oltalmaz-
za vala, azert az foglyokat meg õlnie nem hagyta.

Eggyen ketten az kic vzni tudnac vala, dezkan es ge-
rindan el kũ mennec vala, minden marhaiokat ell vesze-
tec vala, de csak eg lelec-is oda nem veset vala.

Melita figetben kũ iutottac vala, az figetben mind
poganoc laknac vala, embersegge azert õket tarttiac
vala, az feiedelemnec attia beteges vala.

Nag sok zapor mia igen faznac vala, Szent Pal apro-
leket forgaczot fed vala, es az tũzre tenni azt akaria va-
la, nag Vipera kergyó kezert kørnyũl fogta vala.

Latac

Latac az poganoc im ezt mondgyac vala, igen bũnõs
gyilkos ez az ember volna, noha az tengeren meg mara-
dot volna, azert ennel touab lsten nem tũrte volna.

Az poganoc imar csak azt variac vala, Szent Pal vag
meg gyuina vagy kettõ hasadna, az Vipera kergyó igen
merges vala, a kit az meg marna czuda keppen meg halna.

Az kergyót kezerõl tũzre hog le razza, semmit õ nekie
az merge nem arta, mondhatatlan igen pogansag czudal-
la, ketleg nélkül Szent Palt lsten gyanant ott tarta.

Melita figetec az ki biria vala, Puplius õ neue igen
iambor vala, harmad napig õket vendeglette vala, az
feiedelemnec attia beteges vala.

Ket fele betegseg az emberen vala, kolika es hideg le-
les bantria vala, Szent Pal az lstenhez imarkozot vala,
betegseget lsten meg gyogitotta vala.

Az nep hogy ezt iatta olly igen czudalla, sok beteges
embert õ ott meg gyogita, õket az pogansag tisteteg-
gel tarta, nag sok eleseggel haioiokat meg rakata.

Az tell azonkõzben erkezec reaioc, azert sũkseg kep-
pen kelle ott maradnioc, három holnap vran onnat in-
dulanac, tizen-negyed napra Romaba be iutanac.

Attiasiac hallac idueset Szent Pálnac, az idõben a kic
Romaban valanac, nag örõmel neki eleibe menenec, es
õ egelsegen nag hala kat adanac.

Szent Palt az Szazados akkor kezbe ada, õ maga masod
nap el haza indula, Szent Palt hozza veue az Czaſar dol-
gosa, õretbe sallita maganac valo harba.

Lõn

Lón két ebtendeig Romaban egy hazban, vala neki
gondgya nem hiuolkodasban, eg leuelet ira Galata va-
n rasban, masikat vgyan ott Ephesum varasaban.

Harmadikat ira Philipis varasba, negyedic leuelet Co-
slosa varasba, otodiket Philemonnac azon hazba, vtol-
n fot Timotheus pispek nec ott ira.

Fogsagaban az kic vele ott valanac, Aristarchus Ti-
k motheus vele valanac, Epaphras es Manus Lukacz ott
f valanac, kic az vtan tole fokan meg futamanac.

Ket ebtend vtan Nero Czaſar elot, magat hog meg
n mente feiedelem elot, Czaſar neki meg adata ſabadla-
h gat, az vtan eliara nag fok tartomanyokat.

Egez Gerdg orſagot Macedoniat, Aſiat Galliat es
i Olaz orſagot, el akara iarni egez Hispaniat, az Iesus
n Chriſtusrol azert ton igaz vallast.

Mondhatatlan kegyetlen Nero Czaſar vala, Szent Pal
k es azt orolannac hia vala, Isten kergeto es keuely Cza-
z ſar vala, az kereztieneket igen oleti vala.

Nag keuelysegeben Romat meg gyuitara, egez Troia-
r nac hog formaiat lata, hatholnapig mindege Roma va-
t rafa, Czaſar irigsege lon ennec az oka.

Az kereztienekre igen meg haragucc, azert nag oldo-
k leſt ramaſtra ellenec, neg egez ebtendeig kergetettenec,
az igaz hit meller nag fokan ſenuedenec.

Sinten ackor Szent Pal Romaba ment vala, Czaſar
l az huicket hog kergerti vala, eggyut Szent Peterrel fog-
l lya eſet vala, mind kettoneceg nap feicket vettec vala.

Lón